

รัสเซียในทศวรรษหน้า Russia in the Next Decade

สมย์ กิรมอนตรี
Rom Phiramontri

บทคัดย่อ

บทความนี้ชี้ให้เห็นว่าแม้รัสเซียในอดีตจะมีความลึกลับซับซ้อนจนถูกขนานนามว่าอยู่ “หลังม่านเหล็ก” และแม้รัสเซียในปัจจุบันก็ยังคงมีความไม่โปร่งใสในหลายด้าน แต่ทว่าผู้เขียนได้คาดการณ์อนาคตของรัสเซียในทศวรรษหน้าในภาพกว้างๆ ไว้ ว่าไม่น่าจะแตกต่างจากปัจจุบันมากนัก โดยแยกพิจารณาเป็นประเด็นสำคัญดังนี้คือ เศรษฐกิจ การเมือง สังคม ความมั่นคง และต่างประเทศ

ด้านเศรษฐกิจ รัสเซียยังคงพัฒนาเศรษฐกิจต่อไปได้แต่จะไม่อยู่ในระดับผู้นำทางเศรษฐกิจ รัฐบาลจะควบคุมเศรษฐกิจในลักษณะที่เรียกว่า “ลัทธิทุนนิยมโดยรัฐ” (State Capitalism) จะมีการสำรวจ ขุดเจาะและส่งออกน้ำมัน ก๊าซธรรมชาติและโลหะต่างๆ มากขึ้น ยังมีปัญหาเรื่องความไม่โปร่งใส คอร์รัปชัน อาชญากรรม และจะมีปัญหาเรื่องการซื้อขายและการส่งออกพลังงานกับประเทศเพื่อนบ้าน

ด้านการเมือง ยังคงมีเสถียรภาพ กลุ่มอำนาจยังเป็นกลุ่มเดิม โครงสร้างทางการเมืองตามแบบประชาธิปไตยตะวันตกยังไม่สมบูรณ์ และการเมืองยังไม่พัฒนาเท่าที่ควร ภาคการเมืองกับภาคธุรกิจจะใกล้ชิดกันมากยิ่งขึ้น

ด้านสังคม ปัญหาที่รุนแรงที่สุดคือการลดลงของประชากร ปัญหาสุขภาพจะมีมากขึ้นจากนโยบายสังคมและสาธารณสุขที่ล้มเหลวจนส่งผลทำให้

คุณภาพของประชากรลดลง รัฐบาลรัสเซียยังต้องแก้ปัญหาความยากจนและที่พักอาศัยต่อไป ปัญหาที่เกิดจากแรงงานต่างประเทศจะมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันชาวรัสเซียก็ยังคงไปท่องเที่ยว ลงทุนและอาศัยอยู่ในต่างประเทศเพิ่มขึ้นด้วย

ด้านความมั่นคง รัสเซียยังคงมีปัญหาภายในประเทศกับมุสลิมหัวรุนแรงที่ต้องการแบ่งแยกดินแดน ส่วนปัญหภายนอกประเทศจะมาจากการรุกรานเขตอิทธิพลของรัสเซียโดยสหรัฐอเมริกาและนาโต ด้านศักยภาพทางการทหาร รัสเซียยังคงฝากความมั่นคงของประเทศไว้กับอาวุธยุทธศาสตร์แทนการพัฒนาแสนยานุภาพของกองทัพโดยรวม ด้วยมั่นใจว่าตนเองผลิตอาวุธขายเป็นอันดับต้นๆของโลกอยู่แล้ว การซื้ออาวุธเข้าประจำการจึงไม่ใช่เรื่องเร่งด่วน

ด้านการต่างประเทศ รัสเซียยังคงจัดให้สหรัฐอเมริกาเป็นตัวแปรหลักในนโยบายต่างประเทศของตน จะมีปัญหาเรื่องผลประโยชน์ต่างๆ กับประเทศเครือรัฐเอกราชและสหรัฐอเมริกา แต่จะมีความสัมพันธ์ที่ดีกับสมาชิกกลุ่ม "บริคส์"

คำสำคัญ: รัสเซียในทศวรรษหน้าด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม ความมั่นคง และการต่างประเทศ

AN ABSTRACT

This article points out that though in the past Russia was often clouded in mystery and thereby dubbed a country behind the "iron curtain", today, despite its existing lack of transparency in many respects, country has significantly changed. The author has predicted that in the next decade Russia, in its general profile, is unlikely to change much from its present conditions. Its future developments in the economic, political, social, security and foreign policy areas have been projected as follows.

In the economic area Russia will continue to grow but its economy will not become as large as the world's leading economies. The government will direct its economic development along the line of state capitalism. Its main economic activities will include the exploration, drilling, and export of oil and natural gas, together with further exploitation of mineral resources. The country will continue to be plagued with the problems of corruption, lack of transparency, economic crimes, and energy trade with the neighboring countries.

In the political sphere, Russia will remain stable with today's ruling elite still in power. The political structure based on the western democratic model will be as it is today, that is, not functioning particularly smoothly. Russian politics will not be sufficiently developed with politics and business working in close relationship.

In the social sector the most serious problem is the declining population growth. Health problems will increase as a result of

the failure of the social and public health policies that has already affected the quality of the population. The Russian government still needs to solve the problems of poverty, housing and the rise in the number of foreign workers. At the same time, Russian people will continue to go on foreign trips, engage in investment abroad, and take residence in foreign lands in larger numbers.

In the security sphere Russia will still need to cope with Muslim secessionism. Externally, the country will continue to face the encroachments on Russian spheres of influence by the United States and NATO. Its military capabilities will continue to rest with its strategic weapons rather than the overall development of its armed forces. As a major producer and exporter of weapons, arms purchase is not a matter of urgency.

In foreign affairs Russia will still regard the United States as the main factor affecting its foreign policy. It will also have to face the need to settle interests with the United States as well as CIS countries, but will maintain good relations with the other three members of the BRICS (Brazil, Russia, India, China and South Africa) group.

Key words: Russia in the next decade, in the economic, political, social security, and foreign policy spheres

รัสเซียในทศวรรษหน้า

รมย์ ภิรมนตรี*

เรื่องราวของรัสเซียในอดีตถึงแม้จะมีความลึกลับซับซ้อนจนถูกขนานนามว่าอยู่ “หลังม่านเหล็ก” แต่ส่วนใหญ่ก็ได้ถูกตีแผ่ออกมาแล้วในรูปแบบต่างๆ จะมีอยู่บ้างในบางเรื่องที่ไม่อยู่ในความสนใจจึงยังไม่ได้ถูกเปิดเผยในวงกว้าง ส่วนรัสเซียในปัจจุบันนั้นยังคงมีความไม่โปร่งใสในหลายด้าน ด้วยมีผู้ที่ได้รับผลประโยชน์จากความไม่โปร่งใสนั้นจึงใจปกปิดหรือไม่ยินยอมให้เปิดเผย ถึงแม้ในบางเรื่องจะไม่ใช่ความลับอีกต่อไปแล้วก็ตาม ดังนั้นจึงค่อนข้างยากที่จะคาดคะเนรัสเซียในอนาคตได้ทั้งหมดว่าจะเป็นอย่างใด ด้วยอนาคตนั้นขึ้นอยู่กับการกระทำในปัจจุบัน แต่การกระทำในปัจจุบันยังมีหลายสิ่งหลายอย่างที่ไม่ชัดเจน และหลายเรื่องที่ยังแฝงเร้นอยู่ การกล่าวถึงความเป็นไปได้ในอนาคตจึงย่อมมีความคลาดเคลื่อนบ้างตามสมควร

โดยรวมแล้วสถานการณ์โลกในทศวรรษหน้าไม่น่าจะแตกต่างจากปัจจุบันมากนัก กล่าวคือสหรัฐอเมริกายังคงเป็นมหาอำนาจหมายเลขหนึ่งและขยายอิทธิพลในภูมิภาคต่างๆ ของโลกต่อไป โดยเฉพาะในภูมิภาคตะวันออกกลางและเอเชียกลางเพราะเป็นแหล่งวัตถุดิบด้านพลังงานที่สำคัญของโลก สาธารณรัฐประชาชนจีนยังคงขยายอิทธิพลของตนต่อไปในภูมิภาคต่างๆ โดยเฉพาะในแอฟริกาเพื่อเป็นตลาดระบายสินค้าและแหล่งวัตถุดิบราคาถูกป้อนอุตสาหกรรมของตน บทบาทของยุโรปด้านความมั่นคงในโลกลดลง อินเดียก็ยังขยายตัวทาง

*อาจารย์ ดร.ประจำภาควิชาภาษาตะวันตก คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการศูนย์รัสเซียศึกษาแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และผู้อำนวยการหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สหสาขาวิชานานาชาติ) รัสเซียศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เศรษฐกิจตามติดจีน ประชากรสูงอายุในโลกจะมีมากขึ้น แต่ประชากรหนุ่มสาวในสหรัฐอเมริกา จีนและอินเดียกลับเพิ่มขึ้น ในขณะที่ประชากรของรัสเซียยังคงลดลงอย่างไม่สามารถควบคุมได้

ในปัจจุบัน รัฐบาลรัสเซียมีปัญหาต่างๆ ที่ยังค้างค้ำอีกหลายประการซึ่งผู้บริหารประเทศจะต้องเร่งดำเนินการ ความสำเร็จและความล้มเหลวที่จะเป็นผลตามมอล้วนแล้วแต่จะส่งผลกระทบต่ออนาคตของรัสเซียทั้งสิ้น ปัญหาที่สำคัญที่สุดคือปัญหาทรัพยากรมนุษย์ที่ลดลงทั้งคุณภาพและปริมาณ (อัตราการเกิดต่ำ อัตราการตายสูง ความยากจน ที่פקอาศัย โรคเรื้อรัง) เศรษฐกิจที่ต้องพึ่งพาการส่งออกเชื้อเพลิงและวัตถุดิบเป็นหลัก นักธุรกิจและนักการเมืองที่ขาดความรับผิดชอบต่อสังคม (การคอร์รัปชัน การผูกขาดโดยกลุ่มทุน การหลีกเลียงภาษี) เป็นต้น

นักวิชาการและองค์กรที่ศึกษาด้านรัสเซียทั้งในรัสเซียเองและในโลกตะวันตกได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับอนาคตรัสเซียแตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะและวัตถุประสงค์ของการศึกษาว่าเพื่ออะไร เช่นองค์กรทางการเมืองของรัสเซียก็มองอนาคตรัสเซียว่าจะเป็นมหาอำนาจที่สำคัญของโลก¹ องค์กรทางศาสนาก็เห็นว่ารัสเซียจะเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณและอนาคตของโลก² องค์กรข่าวกรองในต่างประเทศ (National Intelligence Council: NIC) มองว่าการเมืองรัสเซียจะยังอยู่ในสถานะปัจจุบันนี้ไปอีกนานทั้งระยะกลางและไกล อนาคตการเติบโตทางเศรษฐกิจรัสเซียก็จะยังอยู่ใกล้เคียงกับอันดับเดิมในการจัดอันดับโลก แต่ถ้าหากรัสเซียหันมาลงทุนด้านทรัพยากรมนุษย์อย่างจริงจัง จัดการและปฏิรูปโครงสร้างทางเศรษฐกิจให้ดี เข้าไปมีส่วนร่วมในตลาดโลกมากขึ้นก็จะหลุดพ้น

¹ «Единая Россия» : Россия объединит Евразию транспортным коридором

<http://www.edinros.ru/text.shtml?7/4669,110128>

² А.А. Бейли (Alice Ann Bailey) «Беседы с учениками», 1944 стр. 29. «Беседы с учениками». — тексты бесед с учениками Учителя Д.К., Тибетца, записанные А.Бейли . Опубликовано в 1944.

จากกลุ่มเดียวกันทั้งห่างไปอยู่แนวหน้าได้³ ส่วนภาควิชาการของรัสเซียนั้นเห็นว่าประเทศมีความพร้อมแทบทุกด้านที่จะพัฒนาให้เจริญรุดหน้าประเทศคู่แข่งทั้งหลาย ยิ่งขาดแต่การตัดสินใจของผู้นำที่จะต้องดำเนินการให้เกิดผลในทางปฏิบัติเท่านั้น ในขณะที่ภาคการเกษตรและภาคอุตสาหกรรมของประเทศที่ผ่านมาแม้แต่ความถดถอยเมื่อเปรียบเทียบกับอดีตอันรุ่งโรจน์ของสหภาพโซเวียต⁴

ความเป็นไปของประเทศรัสเซียในทศวรรษหน้าจะขึ้นอยู่กับผลการเลือกตั้งประธานาธิบดีที่จะมีขึ้นในปี ค.ศ. 2012 เป็นสำคัญ การเมืองภายในประเทศจะเป็นปัจจัยหลักที่จะทำให้ประเทศเกิดการเปลี่ยนแปลง การเมืองรัสเซียในอนาคตนั้นหากวิเคราะห์โดยยึดแนวทางประชาธิปไตยตามแบบตะวันตกแล้ว รัสเซียยังคงมีโครงสร้างทางการเมืองและวัฒนธรรมทางการเมืองที่ยังไม่พัฒนาเท่าที่ควร ด้วยการเปลี่ยนผ่านมาเป็นประชาธิปไตยยังไม่สมบูรณ์ ผู้นำทางการเมืองและระบบ “รัฐการ” (Bureaucracy) ทุกระดับยังคงควบคุมกระบวนการทางการเมืองอีกทั้งยังมีบทบาทมากยิ่งขึ้น กลุ่มการเมืองซึ่งเป็นกลุ่มอำนาจที่มีอิทธิพลสูงสุดในปัจจุบันก็ยังคงมีบทบาทสูงสุดต่อไป ทำให้ในอนาคตรัสเซียจะมีพรรคการเมืองไม่กี่พรรค และนักการเมืองไม่กี่คนที่ยังคงยึดยึดแนวทางประชาธิปไตยตามแบบตะวันตกต่อไปได้ ในภาวะการณ์เช่นนี้เป็นที่ชัดเจนว่าลาดีมีร์ ปูติน (Vladimir Putin) จะยังคงมีอำนาจและบทบาทสูงสุดต่อการเป็นไปทุกอย่างในประเทศ⁵ และกลุ่มการเมือง “สหรัสเซีย” (United Russia) ของเขาก็จะยังคงเป็นพรรครัฐบาลเสียงส่วนใหญ่ที่ปกครองประเทศต่อไปตลอดทศวรรษ

³ "Global Trends 2020". National Intelligence Council, NIC. December 2003
<http://www.dami.army.pentagon.mil/site/dig/documents/>

⁴ Сулакшин Степан Степанович «Будущее России и мира»: "предсказания" ученых. В студии программы "Экспертиза" Ведущий - Максим Шальгин.
<http://rus.ruvr.ru/2010/06/08/9309726.html>

⁵ <http://www.russiavotes.org/president/expectations2012.php>

หน่วยงานด้านการข่าวของสหรัฐอเมริกาได้วิเคราะห์สถานการณ์ในรัสเซียในอนาคตว่า วลาดิมีร์ ปูติน ได้วางรากฐานทางกฎหมายให้ประเทศเข้าสู่ระบบนิติรัฐ ในขณะที่เดียวกันก็ดำเนินการปฏิรูประบบการบริหารงานในองค์กรของรัฐไปด้วย แต่การปฏิรูปดังกล่าวก็จะทำให้รัฐบาลสูญเสียอำนาจและการควบคุมองค์กรทั้งในระดับสหพันธ์และระดับภูมิภาค ในขณะที่ตามความเป็นจริงแล้ว จากการปฏิรูปทางการเมืองที่ผ่านมา กลับกลายเป็นการดำเนินการเพื่อกระจายอำนาจของส่วนกลางในการควบคุมท้องถิ่นให้เบ็ดเสร็จและครอบคลุมยิ่งขึ้น แต่ถึงกระนั้นก็ตาม ในทศวรรษหน้า กระแสประชาธิปไตยจะผลักดันให้รัสเซียมีองค์กรที่เกิดจากกระบวนการเลือกตั้งแบบประชาธิปไตยไปทั่วประเทศ แต่หากใช้เกณฑ์ตามมาตรฐานยุโรปแล้ว ระบบการเมืองของรัสเซียก็ยังคงมีการผูกขาดโดยพรรคการเมืองใหญ่ ที่มีทั้งฐานอำนาจเดิมและเงินทุนมหาศาล ซึ่งทำให้การพัฒนาประชาธิปไตยในมิติทางกฎหมาย รัฐสภา พรรคการเมืองและประชาสังคมยังคงเป็นไปอย่างเชื่องช้าและไม่สม่ำเสมอ การเคารพสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพของประชาชนยังคงไม่ได้รับการถือปฏิบัติจากภาครัฐอย่างจริงจัง จะมีก็แต่ในบางกลุ่มและบางโอกาสเท่านั้นที่จะได้รับการปฏิบัติเป็นอย่างดี ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการแสดงต่อหน้าสื่อมวลชนว่ารัฐบาลได้ถือปฏิบัติตามหลักการที่มีอยู่

ในกรณีที่สถานการณ์ในประเทศดำเนินไปอย่างราบรื่นไม่มีเหตุรุนแรงขนาดใหญ่เกิดขึ้น โครงสร้างต่างๆ ทั้งเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมก็ยังคงมีการดำเนินการไปตามปกติ แต่ในขณะเดียวกันความมีเสถียรภาพทางการเมืองก็อาจส่งผลต่อพัฒนาการทางการเมืองได้ เช่นขาดกลุ่มการเมืองฝ่ายตรงกันข้ามกับรัฐบาลที่จะคอยเคลื่อนไหวนำเสนอข้อบกพร่องและความล้มเหลวของรัฐบาลในการบริหารประเทศ

หน่วยงานด้านกองกำลังจะใช้งบประมาณเพิ่มขึ้นโดยมีเหตุผลสำคัญคือความมั่นคง เป็นไปได้ทั้งงบประมาณจะมากกว่ายุโรปและงบประมาณทางการทหารจะอยู่ในระดับเดียวกับสมัยสหภาพโซเวียต แต่การใช้ศักยภาพของอาวุธนิวเคลียร์ยังคงเป็นแผนงานหลักของยุทธศาสตร์ด้านการทหาร ปัญหาความมั่นคงภายในประเทศกับกองกำลังแบ่งแยกดินแดนชาวเชชเนียยังคงมีอยู่ต่อไป

ส่วนความขัดแย้งในเครือรัฐเอกราชนั้นถึงแม้รัสเซียจะสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมได้อย่างเต็มตัว แต่หากไม่มีปัจจัยที่ผลักดันให้รัสเซียต้องเข้าร่วมอย่างชัดเจน รัสเซียเองก็ต้องสงวนท่าทีไว้จนถึงที่สุด ด้วยนโยบายของรัสเซียต่อประเทศเหล่านี้จะเน้นผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเป็นหลัก⁶ แต่การเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับทุกปัญหาคงมีค่าใช้จ่าย ด้วยเหตุนี้จึงเป็นที่เข้าใจได้ แต่จะด้วยเหตุใดก็ตามรัสเซียเองจะพยายามเข้าใกล้ชินาโตให้มากขึ้น ด้วยประโยชน์ที่รัสเซียจะได้รับมีค่อนข้างมาก แต่ในเรื่องนี้ปัญหาจะอยู่ที่ประเทศชั้นนำของสมาชิกนาโตที่เกรงจะสูญเสียบทบาทของตนเองจึงต้องต่อต้านจนถึงที่สุด

ในขณะที่เดียวกันรัสเซียก็ยังคงรักษาตำแหน่งหนึ่งในห้าสมาชิกถาวรของสภาความมั่นคงแห่งสหประชาชาติไว้ตามสิทธิ์ ถึงแม้ว่าจะไม่ได้รับการเคารพในสิทธิ์นั้นจากสมาชิกอื่นๆ ก็ตาม ด้วยสหรัฐอเมริกาเห็นว่าไม่มีประเทศใดจะท้าทายความเป็นมหาอำนาจเพียงหนึ่งเดียวของตนได้ จึงไม่ใส่ใจสิทธิของประเทศอื่น หากปฏิบัติการใดจะเอื้ออำนวยต่อผลประโยชน์ของตนแล้ว การฝ่าฝืนหลักการขององค์การสหประชาชาตินั้นก็มิถือเป็นเรื่องร้ายแรงในสายตาของสหรัฐฯ

การเคลื่อนย้ายฐานทัพของสหรัฐอเมริกาเข้าไปประจำการในประเทศเครือรัฐเอกราชในแถบคอเคซัส (จอร์เจีย) และเอเชียกลาง (คีร์กีซสถานและอุซเบกิสถาน) จะเป็นการกระทำที่ท้าทายต่อนโยบายความมั่นคงของรัสเซียเป็นอย่างยิ่ง ด้วยเป็นเขตอิทธิพลของรัสเซียที่มีชายแดนติดกันจึงเป็นการยากที่จะให้รัสเซียคิดต่อสหรัฐอเมริกาเป็นอย่างอื่นได้ นอกจากการเป็นคู่แข่งทางด้านทหารที่ซึ่งความได้เปรียบเข้าครอบครองจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญของภูมิภาค เพื่อหวังขยายอิทธิพลของตนและทำลายอิทธิพลและศักยภาพทางด้านการทหารของอีกฝ่ายหนึ่ง อีกทั้งการถอนตัวออกจากข้อตกลงจำกัดระบบป้องกันขีปนาวุธ (Anti-Ballistic Missile Treaty: ABM) ของสหรัฐอเมริกาฝ่ายเดียวในปี ค.ศ. 2001 รวมทั้งได้

⁶ Родачин В.М., Национальные интересы России и их защита в пограничном пространстве, :Журнал "Право и безопасность" № - 3-4 (8-9) Декабрь 2003г

พัฒนาระบบป้องกันขีปนาวุธ (National missile defense: NMD) และขยายพื้นที่ของระบบดังกล่าวเข้าไปในประเทศนอร์เวย์ เซโกสโลวะเกียและโปแลนด์ ย่อมจะส่งผลให้เกิดความตึงเครียดระหว่างประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

อนาคตทางเศรษฐกิจของรัสเซียยังคงมีความไม่ลงตัวอีกมาก ด้วยการปฏิรูปเศรษฐกิจเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจเสรียังไม่เสร็จสมบูรณ์ ในทางกลับกันรัฐบาลยังพยายามที่จะเข้าไปควบคุมโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งหากยังคงดำเนินต่อไปจะทำให้เกิดการชล่อตัวทางเศรษฐกิจ ด้วยนักลงทุนขาดความมั่นใจในอนาคตของตน แต่ปัญหาเฉพาะหน้าที่ยากยิ่งของรัฐบาลคือเรื่องที่พักอาศัย และการปฏิรูประบบธนาคาร ถึงแม้รัฐบาลที่นำโดยวลาดีมีร์ ปูติน ได้พยายามแก้ไขปัญหานี้มาแล้วตลอดระยะเวลาที่ได้บริหารประเทศเกือบสามสมัย แต่ประเทศยังต้องพึ่งพาการส่งออกวัตถุดิบและพลังงานเป็นหลัก ความไม่พอใจในการบริหารงานของรัฐบาลภายใต้การนำของวลาดีมีร์ ปูติน ได้ถูกระบายออกมาจากอดีตนายพลโทขององค์กรเคจีบีและอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมีปริญญาตรีบัณฑิตในสาขาประวัติศาสตร์และคณิตศาสตร์ ดร.นิโคลัย ลีโอนอฟ (Dr. Nikolai Leonov) ว่า “พระเจ้าทรงคุ้มครองเราที่ทรงประทานปริมาณสำรองน้ำมันและก๊าซขนาดใหญ่ไว้ในภาวะที่โลกกำลังขาดแคลนพลังงาน แต่เราเองกลับใช้พลังงานที่มีอยู่อย่างไม่คุ้มค่า โดยร้อยละ 60 ของน้ำมันดิบส่งไปขายในต่างประเทศ ในขณะที่หากแปรรูปและขายไปในรูปของน้ำมันเชื้อเพลิงและปิโตรเคมีก็จะมีมูลค่าเพิ่มขึ้นอีก 4-5 เท่า ในเมื่อรัฐบาลมีทุกอย่างทั้งเงิน วิทยาการ เทคโนโลยี วัตถุดิบและทรัพยากรมนุษย์รัฐบาลควรเร่งฟื้นฟูประเทศชาติ ปัจจุบันจีนส่งออกสินค้าสำเร็จรูปถึง 80% แต่รัสเซียยังส่งออกไม้ สินแร่ น้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติอยู่⁸

⁷ Независимая газета, «США следят за российскими ракетами незаконно», 11.07.2001.

⁸ Николай Леонов «Каким мы видим будущее России?» Православие.Ru, 5 декабря 2006 г.
<http://www.pravoslavie.ru/analit/5180.htm>

ความเห็นของ ดร.ลีโอนอฟ ในเรื่องดังกล่าวเป็นไปในแนวทางเดียวกับ ดร.สติปาน ซูลัคชิน (Dr. Stepan Sulakshin) ผู้อำนวยการใหญ่ศูนย์วิเคราะห์ปัญหาและการวางแผนด้านการจัดการของรัฐ รัฐบาลบัณฑิตยสภารัสเซีย ที่ได้แสดงความคิดเห็นว่ารัฐบาลไม่สามารถนำศักยภาพทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีอยู่มากมายไปใช้ประโยชน์ทางธุรกิจ และไม่สามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ไปใช้ประโยชน์ในการบริหารประเทศ⁹ ความเห็นของนักวิชาการชั้นนำและนักการเมืองของรัสเซียทั้งสองสอดคล้องกับความเห็นของนักวิเคราะห์ชาวขององค์กรด้านข่าวกรองสหรัฐอเมริกาที่มีความเห็นสนับสนุนว่า “รัสเซียมีความเข้มแข็งด้านวิชาการมาก แต่ปัจจุบันขาดการสนับสนุนทางการเงินที่เพียงพอทำให้ในอนาคตอันใกล้ยังไม่มีความชัดเจน ซึ่งต้องฝากความหวังไว้กับผู้นำคนใหม่”¹⁰

ดร.สติปาน ซูลัคชิน ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับอนาคตของประเทศรัสเซียที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการบริหารงานด้านเศรษฐกิจที่สำคัญของรัฐบาลคือ “การทำตลาด” โดยเห็นว่ารัฐบาลควรวางตัวให้เหมาะสมและไม่ควรเข้าไปมีบทบาทในภาคธุรกิจมากเกินไป สิ่งที่รัฐบาลควรจะทำคือการคือลดผลกระทบจากภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ แก้ไขปัญหาความยากจน และความขัดแย้งกับต่างประเทศ ปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งในมุมมองของ ดร.ซูลัคชินคือรัฐบาลดำเนินนโยบายด้านทรัพย์สินพิศพลาด เพราะโดยทั่วไปแล้วรัฐบาลควรมีสิทธิ์ในโครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรธรรมชาติประมาณร้อยละ 65-70 แต่ในปัจจุบันสิ่งเหล่านี้อยู่ในการครอบครองของรัฐเพียงร้อยละ 35-40 เท่านั้น จึงทำให้รัฐไม่มีปัจจัยเพียงพอที่จะสร้างความสมบูรณ์พูนสุขให้กับประชาชนได้

ต่อกรณีการเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลกนั้น รัสเซียยังคงมีท่าทีเช่นเดิมคือภาครัฐมีความสนใจที่จะเข้าเป็นสมาชิก แต่ภาคเอกชนก็ยังคงรวมตัว

⁹ อ้างแล้ว, 4.

¹⁰ Global-Trends-2025.pdf NationalIntelligenceCouncil,NIC, November2008
<http://www.dami.army.pentagon.mil/site/dig/documents/>

กันต่อต้านนโยบายดังกล่าว ซึ่งตามความเป็นจริงแล้วภาครัฐเองก็ไม่ได้ใส่ใจที่จะเข้าเป็นสมาชิกนัก ถึงแม้ว่าการเข้าเป็นสมาชิกองค์การฯ ดังกล่าวจะช่วยยกสถานะรัสเซียให้อยู่ในมาตรฐานเดียวกับยุโรป เนื่องจากการเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลกของรัสเซียจะไม่ได้อยู่ในฐานะเป็นผู้นำ และในเบื้องต้นจะเสียสิทธิประโยชน์ต่างๆ จากการที่จะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนด ด้วยเหตุนี้จึงทำให้รัฐบาลรัสเซียต้องแสดงออกต่อประชาคมโลกว่าพยายามที่จะเข้าเป็นสมาชิกขององค์การ แต่ในขณะเดียวกันก็ไม่ได้รับแรงดำเนินการใดๆ เนื่องจากภาคเอกชนที่เป็นเส้นเลือดหลักหล่อเลี้ยงกลุ่มอำนาจทางการเมืองอยู่ได้ประโยชน์มากกว่าจากการประกอบ “ธุรกิจแบบรัสเซีย”

ในทศวรรษหน้า สหภาพยุโรปจะยังคงเป็นลูกค้าหลักที่ซื้อพลังงานจากรัสเซีย แต่จากการที่บางประเทศในเอเชียกลางได้ต่อท่อส่งพลังงานให้ยุโรปอีกเส้นทางหนึ่ง ทำให้รัสเซียต้องหันไปให้ความสำคัญกับตลาดเอเชียมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันมีนักลงทุนด้านพลังงานจำนวนมากหันเข้าไปลงทุนด้านพลังงานในรัสเซีย โดยมีตัวแปรที่สำคัญคือคดีของมิกฮาอิล ฮาดาคอฟสกี (Mikhail Khodorkovsky) ซึ่งถ้าหากรัฐบาลยังคงจำกัดการกวัดข้อนอยู่เพียงแค่นักธุรกิจเพียงรายเดียวเช่นนี้ก็คงจะช่วยทำให้นักธุรกิจรัสเซียที่ขนเงินทุนไปไว้ในต่างประเทศลดความหวาดกลัวที่จะนำเงินกลับเข้าไปลงทุนในประเทศรัสเซียลงได้ ส่วนชาวรัสเซียส่วนใหญ่ที่ไม่มีโอกาสเข้าถึงทรัพยากร ก็พยายามเคลื่อนไหวรักษาทรัพยากรจำนวนมากศาลของตนไว้ไม่ให้ตกไปอยู่ในการครอบครองของกลุ่มธุรกิจและการเมือง ซึ่งหนึ่งในจำนวนนั้นคือ ดร.สตีปาน ชูลัคชิน ก็ได้แสดงความคิดเห็นตามหลักการที่แฝงการกระตุ้นเตือนให้รัฐบาลเร่งดำเนินการกอบกู้ทรัพย์สินของชาติที่ตกอยู่ในมือของเอกชนว่า “ก็ได้แต่หวังว่าผู้นำที่รับผิดชอบจะทวงคืนโครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรของชาติให้กับส่วนรวม”

ภาพรวมเศรษฐกิจรัสเซียในปี ค.ศ. 2020 ยังคงอยู่ในระดับกลางๆ ของกลุ่มนำเศรษฐกิจโลกดังเช่นปัจจุบัน ด้วยระบบเศรษฐกิจยังไม่เป็นระบบตลาดเสรีที่สมบูรณ์แบบ เพราะยังคงเป็นลูกผสมระหว่างเศรษฐกิจเสรีแบบยุโรปกับแบบการควบคุมของรัฐบาล โดยที่อุตสาหกรรมหลักจะอยู่ในมือของกลุ่มบริษัทขนาด

ใหญ่และทำงานไม่มีประสิทธิภาพ ทุน งานและการผลิตจะไม่พัฒนาและแบ่งเป็นภาคส่วนที่ชัดเจน กฎหมายแรงงานอ่อนแอ อาชญากรรมสูง มีการคอร์รัปชันและขาดการปกป้องราคาสินค้าจำเป็นพื้นฐาน จนทำให้ไม่สามารถรักษาอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาวได้

ในภาคการผลิตของรัสเซียจะมีช่องว่างมากขึ้นระหว่างการผลิตสินค้าที่ให้ผลตอบแทนเร็วและสูงกับสินค้าที่ให้ผลตอบแทนช้าและกำไรต่ำ ซึ่งทำให้ช่องว่างระหว่างในเมืองกับภูมิภาคแตกต่างกันมากขึ้น ภูมิภาคที่มีทรัพยากรจะได้รับการดูแลในระดับหนึ่ง แต่ภูมิภาคที่มีทรัพยากรน้อยจะถูกละเลยและถูกทิ้งร้าง ตัวแปรที่สำคัญในเรื่องนี้คือนโยบายของภาครัฐและความตั้งใจจริงในการแก้ไขปัญหาของนักการเมือง ถึงแม้ว่าเศรษฐกิจโดยรวมจะเติบโตไปได้โดยตลอดแต่รัฐบาลก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาความยากจนของชาวรัสเซียกว่า 20 ล้านคนได้อย่างไรก็ตาม กลุ่มคนเหล่านี้ส่วนใหญ่มักเคยชินกับความขาดแคลนดังกล่าวจนกระทั่งไม่น่าเป็นปัญหาที่จะส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางการเมืองได้ การออกมาต่อต้านรัฐบาลดังเช่นเหตุการณ์ในเดือนตุลาคม ค.ศ. 1993 จึงไม่น่าจะเกิดขึ้นอีก ประจวบกับบุคลากรในภาคการเกษตรก็จะลดลงตามลำดับ ซึ่งปัญหานี้ ดร.ลีโอนอฟได้สะท้อนออกมาว่า “เมื่อก่อนรัสเซียไม่เคยซื้ออาหารจากต่างประเทศ มีแต่ส่งออกไปขาย ปัจจุบันรัสเซียต้องนำเข้าอาหารถึงกึ่งหนึ่งที่บริโภคในแต่ละปี เนื่องจากภาคการเกษตรขาดการสนับสนุนจากรัฐจนทำให้คนในภาคเกษตรลดลง”

ดังนั้น ภาพรวมทั้งทางเศรษฐกิจและการเมืองของรัสเซียในอีก 10 ปีข้างหน้าจึงดูจะไม่แตกต่างจากในปัจจุบันมากนัก การล่มสลายทางเศรษฐกิจก็คงจะไม่เกิดขึ้น แต่การคอร์รัปชันและอาชญากรรมยังคงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะคอยฉุดรั้งไม่ให้รัสเซียก้าวไปข้างหน้าได้สำเร็จ หรืออาจมีผลทำให้รัสเซียถึงกับต้องหยุดนิ่ง หรือถึงขั้นถอยหลังก็เป็นได้

ในภาคการลงทุนของรัสเซียนับจากปัจจุบันและต่อเนื่องถึงอนาคตน่าจะมีเม็ดเงินลงทุนจากต่างชาติไหลเข้าไปลงทุนเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในธุรกิจด้านพลังงานและสำรวจขุดค้นหาแร่ธาตุ เนื่องด้วยการลงทุนด้าน

พลังงานและทรัพยากรธรรมชาติยังคงเป็นการลงทุนที่ให้ผลตอบแทนสูงในระยะ
เวลาที่สั้น ในขณะที่รัฐบาลเองก็พยายามปรับปรุงกฎหมายและระเบียบต่างๆ
ให้มีความเป็นสากลมากขึ้น จนทำให้ประเทศพัฒนาไปได้ตามลำดับถึงแม้จะไม่
เทียบเท่ามาตรฐานของยุโรปก็ตาม

ดัชนีชี้วัดตัวหนึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความมีศักยภาพทางเศรษฐกิจของ
รัสเซียคือคุณภาพของบุคลากรในภาคธุรกิจ ผลจากการวิจัยทางการตลาดของ
บริษัท “มาสเตอร์การ์ด” (“Master Card”) และ “ฟิวเจอร์แล็บ” (“Future
Lab”)¹¹ ได้มีความเห็นต่ออนาคตของเศรษฐกิจรัสเซียว่าขึ้นอยู่กับกลุ่มประชากร
หนุ่มสาวรุ่นใหม่ที่มีรายได้ประมาณ 1 ล้านรูเบิลต่อปี (New Mass Affluent)
ทั้งนี้จากการสำรวจกลุ่มเป้าหมาย 1,000 รายในกรุงมอสโกและนครเซนต์
ปีเตอร์สเบิร์ก พบว่า ร้อยละ 37 มีรายได้ 9 แสนถึง 1 ล้าน 5 แสนรูเบิลต่อปี
ร้อยละ 27 มีรายได้ 7 แสนถึง 9 แสนรูเบิลต่อปี ร้อยละ 22 มีรายได้ 6 แสน
ถึง 7 แสนรูเบิลต่อปี และร้อยละ 8 มีรายได้ 1.5 ล้านถึง 2.3 ล้านรูเบิลต่อปี
กลุ่มที่มีรายได้สูงสุดของการสำรวจเป็นผู้บริหารระดับกลางของบริษัทขนาดใหญ่
ผู้บริหารระดับสูงของบริษัทขนาดกลาง นักธุรกิจตลาดหุ้น และนักธุรกิจซื้อขาย
อสังหาริมทรัพย์ ในจำนวนนี้ร้อยละ 82 ทำงานประจำหรือทำงานทั้งวัน ร้อยละ
18 ทำธุรกิจส่วนตัว เป็นเพศชายร้อยละ 65 และเพศหญิงร้อยละ 35 เป็นที่น่า
สังเกตว่าร้อยละ 65 เป็นผู้ที่มีอายุ 25-34 ปี ร้อยละ 26 เป็นผู้ที่มีอายุ 35-44 ปี
เพียงร้อยละ 9 เท่านั้นที่มีอายุ 45-54 ปี กลุ่มคนวัยรุ่นใหม่เกิดจากภาวะการ
ขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วของรัสเซียในระยะเวลา 8 ปีที่ผ่านมา โดยมี
การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศหรือจีดีพี (GDP) ร้อยละ 6-8
ต่อปี และเงินเดือนของพนักงานโดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก 79 ดอลลาร์สหรัฐฯ
ต่อเดือนเป็น 440 ดอลลาร์สหรัฐฯต่อเดือน (ค.ศ. 2008)

¹¹ Ольга Алексеева, Сюзанна Камера «Будущее России за миллионерами»
<http://www.gazeta.ru/financial/2010/03/12/3337414.shtml>, 12.03.10 16:10

วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในปี ค.ศ. 2008 ทำให้มหาเศรษฐีรัสเซียที่มีเงินตั้งแต่พันล้านดอลลาร์เกือบสองเท่า ขณะที่คนที่มีเงินล้านดอลลาร์ร้อยละ 29 เท่านั้น เนื่องจากรายได้ของคนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ไม่ได้อิงกับการลดลงของราคาน้ำมันหรืออัตราแลกเปลี่ยนของเงินรูเบิล และกลุ่มที่เป็นผู้บริหารระดับกลางก็ไม่ถูกปรับลดอัตราเงินเดือน ส่วนผู้บริหารธุรกิจหรือผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมก็มีความระมัดระวัง จึงไม่นิยมฝากเงินไว้ในธนาคารและนิยมเก็บเงินในรูปเงินตราต่างประเทศที่เป็นเงินสด (มีชาวรัสเซียเพียงร้อยละ 1 เท่านั้นที่ฝากเงินไว้ในธนาคาร) และการลงทุนค้าขายของกลุ่มนี้ก็นิยมค้าเป็นเงินสด ร้อยละ 99 ของผู้ตอบแบบสอบถามมองเห็นโอกาสที่จะทำงานและลงทุนในรัสเซีย โดยในช่วงที่ทั่วโลกเผชิญภาวะวิกฤตแต่คนส่วนใหญ่ในกลุ่มนี้ยังคงใช้จ่ายรายได้ของตนในการซื้อสังหาริมทรัพย์ รถยนต์และท่องเที่ยว อีกทั้งยังมีแผนการที่จะมีธุรกิจของตนเองในอนาคต หนึ่งในสามของกลุ่มนี้มักใช้เงินไปกับการออมและลงทุนและอีกหนึ่งในห้าใช้เงินกับการซื้อหุ้น ในประเด็นจิตสำนึกทางสังคมของคนกลุ่มนี้ ร้อยละ 10 ของกลุ่มที่มีอายุ 25-34 ปี เห็นว่าในอนาคตจะบริจาคเงินเพื่อการกุศลและช่วยเหลือสังคม ในขณะที่ร้อยละ 5 ของกลุ่มที่มีอายุ 45-54 ปี มีแผนทางการเงินในการสนับสนุนกิจการสังคมสงเคราะห์และสาธารณประโยชน์

ในด้านสังคม ปัญหาการลดลงของประชากรจะร้อนแรงยิ่งขึ้น อายุเฉลี่ยของชาวรัสเซียสั้นลงเรื่อยๆ และรัฐบาลรัสเซียยังไม่มีมาตรการที่ชัดเจนออกมาที่จะช่วยแก้ไขปัญหาย่างเป็นระบบ อัตราการตายต่ออัตราการเกิด 2:1 และคาดว่าเมื่อสิ้นทศวรรษประชากรจะลดลงเหลือ 130 ล้านคน ประชากรที่อาศัยอยู่ในภาคตะวันออกจะลดลงเป็นลำดับ (ปัจจุบันอาศัยอยู่เพียงร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศ) ปัญหาการขาดแคลนที่พักอาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อยยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่องอีกนาน จากความเห็นของ ดร.นิโคลัย ลีโอนอฟ อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกลุ่ม “มาตุภูมิ” ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับปัญหานี้ว่า “ปัญหาที่น่ากังวลที่สุดของรัสเซียในปัจจุบันคือการลดลงของประชากร ในแต่ละปีประชากรลดลงเกือบหนึ่งล้านคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งย่านที่มีชาวรัสเซียดั้งเดิมอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นเช่นเมืองปสคอฟ (Pskov) โนฟการัด (Novgorod) มี

อัตราการตายต่ออัตราการเกิด 4 คนต่อ 1 คน การที่ปูตินให้เงินทุนในการเลี้ยงดูบุตรคนที่ 2 จำนวน 250,000 รูเบิลนั้นถูกต้องแล้วแต่ทำช้าไป เพราะปูตินบริหารประเทศมาแล้วกว่า 6 ปีและเป็นนายกรัฐมนตรีมาก่อนหน้านั้น 1 ปี ซึ่งขณะนั้นประเทศมีทองคำสำรองถึง 3 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐฯ”

นอกจากนั้น ดร.ลีโอนอฟ ยังได้วิจารณ์การแก้ไขปัญหาดังกล่าวของรัฐบาล โดยการนำเข้าแรงงานจากต่างประเทศเข้าไปทดแทนประชากรวัยทำงานของรัสเซีย ว่าหากใช้หลักการพยากรณ์แบบคาดการณ์ (extrapolation) ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน “คงจะมองเห็นอนาคตที่รุ่งเรืองของรัสเซียได้ยาก” (ในมุมมองของการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบทางเชื้อชาติ) จากการทำที่รัฐบาลได้กล่าวถึงความจำเป็นที่จะต้องอนุญาตให้ชาวต่างชาติเข้าไปทำงานในรัสเซียถึง 6 ล้านคน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ใช้แรงงาน ทำให้ประเทศมีปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด โรคระบาดและอื่นๆ ตามมา รัฐบาลควรมีนโยบายและมาตรการที่ดีในการอนุญาตให้ต่างชาติเข้าไปทำงานในประเทศต่อกรณีนี้ปูตินได้กล่าวถึงนโยบายดังกล่าวมาตั้งแต่ ค.ศ. 2001 แล้ว แต่ปัจจุบันก็ยังไม่มีความคืบหน้าใดๆ ในแง่ของการดำเนินการของภาครัฐ ในขณะที่แรงงานอพยพยังคงหลั่งไหลเข้าไปอย่างต่อเนื่อง

ส่วนปัญหาสังคมอื่นๆที่จะทวีความรุนแรงและบั่นทอนชีวิตของชาวรัสเซียมากขึ้นเป็นลำดับคือผู้ป่วยโรคเรื้อรังและผู้ป่วยโรคจิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ป่วยเด็ก เพราะทำให้ประชากรรุ่นต่อไปมีคุณภาพด้อยลง โรคเรื้อรังที่จะมีผู้ป่วยจำนวนมากได้แก่ โรคเอดส์ ตับอักเสบและวัณโรค เป็นต้น และในขณะเดียวกัน รัฐบาลก็ไม่สามารถแก้ปัญหาได้ อีกทั้งยังไม่สามารถให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการระวังและป้องกันแก่ประชาชนได้ ซึ่งในประเด็นนี้ นิโคลัย ลีโอนอฟยังได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาว่า “รัฐบาลควรให้การศึกษาแก่ประชาชนให้มีสุขภาวะที่ดี และให้รัฐบาลมีความเข้มแข็ง รัฐบาลควรควบคุมสื่อมวลชนได้” เพราะสื่อมวลชนที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนขาดความรับผิดชอบต่อสังคมได้ทำให้ประชาชนมีพฤติกรรมเปลี่ยนไปในทางลบ ในขณะเดียวกันการควบคุมสื่อก็ไม่ใช่วิธีการแก้ปัญหาที่ครอบคลุมได้ทั้งหมด เพราะสื่อเร็วอย่างอินเทอร์เน็ตที่สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้นจะทำให้เกิดการขยาย

ตัวของกลุ่มผู้ใช้อินเทอร์เน็ตอย่างรวดเร็ว ซึ่งส่งผลให้ในที่สุดแหล่งข้อมูลจะหลุดพ้นจากการควบคุมของรัฐบาล ในขณะที่เดียวกันเทคโนโลยีดังกล่าวจะทำให้ปัญหา “สมองไหล” เกิดได้รวดเร็วขึ้น รวมทั้งตลาดแรงงานของคนรุ่นใหม่จะเคลื่อนที่และเปลี่ยนแปลงได้เร็วขึ้นด้วย

ด้านการต่างประเทศนั้น นโยบายต่างประเทศของรัสเซียยังคงเน้นหนักที่จะถ่วงดุลกับสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรปต่อไป ดังนั้น รัสเซียจึงต้องแสวงหาพันธมิตรในภูมิภาคต่างๆ ให้มากขึ้นเพื่อบรรลุเป้าหมายทางการเมืองของผู้นำประเทศคือความเป็น “มหาอำนาจ” ของโลก ซึ่งจะต้องแข่งขันกับมหาอำนาจเดิมคือสหรัฐอเมริกา และมหาอำนาจในภูมิภาครายใหม่อย่างสหภาพยุโรป จีน และอินเดีย เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ในกรณีของจีนและอินเดียนั้น รัสเซียได้พยายามพัฒนาความสัมพันธ์ในรูปแบบของพันธมิตรร่วมองค์กรที่มีคู่แข่งทางอำนาจเหมือนกันคือสหรัฐอเมริกา ดังนั้นจึงพยายามใช้ความได้เปรียบด้านทรัพยากร พื้นที่ และประชากรของประเทศพันธมิตรเป็นเครื่องมือในการต่อสู้และต่อรองกับสหรัฐอเมริกาในรูปแบบของกลุ่มประเทศบริคส์ (BRICS)¹² ซึ่งประกอบไปด้วยประเทศที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว 5 ประเทศคือบราซิล รัสเซีย อินเดีย จีนและแอฟริกาใต้ โดยมีเป้าหมายทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และความมั่นคง¹³

สำหรับความสัมพันธ์ของรัสเซียกับสหรัฐอเมริกาในอนาคตยังคงแยกเป็นสองส่วนเหมือนที่เป็นอยู่กล่าวคือนอกจากการเป็นคู่แข่งทางด้านทหารและการเมืองแล้ว ในขณะเดียวกันก็เป็นพันธมิตรที่สำคัญในเวทีการเมืองระหว่าง

¹² Mortished, Carl. "Russia shows its political clout by hosting Bric summit", The Times, 2008-05-16.

<http://business.timesonline.co.uk/tol/business/markets/russia/article3941462.ece>

¹³ "BRICs helped by Western finance crisis: Goldman", Reuters, 2008-06-08
<http://www.reuters.com/article/2008/06/08/us-russia-forumbriCIDUSL071126420080608?pageNumber=2&virtualBrandChannel=0>

ประเทศอีกด้วย เนื่องจากรัสเซียต้องการให้สหรัฐฯ ให้ความสำคัญกับตนเหมือน “หุ้นส่วน” ด้วยเกรงว่าจะถูกจัดอันดับให้ไปอยู่ในระดับรองในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ เพื่อการดังกล่าวรัสเซียจะไม่ยอมให้เกิดกระแสชาตินิยมที่รุนแรงในประเทศที่จะเป็นเงื่อนไขให้ถูกมองในแง่ลบ และจะพยายามประคับประคองความสัมพันธ์ที่ดีกับสหรัฐอเมริกาต่อไป

ด้านบทบาทของรัสเซียต่อยุโรปในทศวรรษหน้าก็ยังคงไม่เปลี่ยนแปลงจากปัจจุบันมากนัก เนื่องจากรัสเซียจะยึดหลักประโยชน์ของชาติเป็นหลัก ถึงแม้จะขัดกับผลประโยชน์ของยุโรปก็ตาม ในขณะที่เดียวกันก็จะพยายามปรับตนเองให้มีความเป็นยุโรปมากขึ้น นำกฎระเบียบและแนวทางของยุโรปมาใช้มากขึ้น มีความร่วมมือกับยุโรปในกรอบของข้อตกลงหรือสนธิสัญญาอีกหลายฉบับ แต่ถึงกระนั้นก็ตามยังมีตัวแปรอีกหลายอย่างที่จะทำให้ความสัมพันธ์ของรัสเซียกับยุโรปหยุดชะงัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่ยุโรปสนับสนุนสหรัฐอเมริการุกล้ำเขตอิทธิพลของรัสเซียในกลุ่มประเทศ “เครือรัฐเอกราช” และในภูมิภาคต่างๆ ของโลก

สถานะของรัสเซียในภูมิภาคยังคงเป็นประเทศมหาอำนาจในภูมิภาคยูเรเชีย และยังคงให้ความสำคัญกับความร่วมมือในกรอบ “เครือรัฐเอกราช” อย่างจริงจัง โดยเฉพาะด้านการเมืองและความมั่นคง ความสัมพันธ์กับประเทศยูเครนและเบลารุสจะแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น และจะพยายามทุกวิถีทางที่จะไม่ให้ยูเครนเข้าเป็นสมาชิกสหภาพยุโรปอย่างเต็มตัว ส่วนความสัมพันธ์กับจอร์เจียและอาเซอร์ไบจานนั้น ทั้งสองประเทศดังกล่าวพยายามที่จะตีตัวออกห่างจากรัสเซียให้มากที่สุด ในขณะที่จอร์เจียจะมีปัญหาเรื่องการยอมรับของประชาคมโลกในฐานะรัฐบาล เพราะขาดอิสรภาพทางเศรษฐกิจ จะมีก็แต่อาร์เมเนียเท่านั้นที่เป็นเพื่อนบ้านที่ดีของรัสเซียอย่างเสมอต้นเสมอปลายและรักษาอัตลักษณ์ของตนไว้ได้

ส่วนประเทศอื่นๆ ในแถบเอเชียกลางก็พยายามออกห่างจากรัสเซียเท่าที่จะทำได้ แต่เนื่องจากต้องพึ่งพิงรัสเซียในหลายด้าน และรัสเซียเป็นเพื่อนบ้านที่ใกล้ชิดกว่ามหาอำนาจอื่นและเป็น “พี่ใหญ่ที่น่าเกรงขาม” จึงต้องรักษาความสัมพันธ์กับรัสเซียต่อไป โดยเฉพาะความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจที่รัสเซียให้ความ

สำคัญเป็นอันดับแรก ในขณะที่เดียวกันก็พยายามสร้างความสัมพันธ์กับมิตรประเทศใหม่เช่นสหรัฐอเมริกาและประเทศที่มีความสำคัญในภูมิภาคเช่นจีน ญี่ปุ่น เกาหลี ตุรกี และอินเดีย เป็นต้น

จากการวิเคราะห์ขององค์กรด้านการข่าวของสหรัฐอเมริกาก่อนหน้านี้ เห็นว่าปัจจัยที่อาจทำให้สถานการณ์เปลี่ยนแปลงและคลาดเคลื่อน (“wild cards”: กรณีที่มีความเป็นไปได้ต่ำแต่หากเกิดขึ้นจริงจะกระทบกระเทือนมาก) จากที่ได้คาดการณ์ไว้

ในกรณีที่เกิดเหตุที่มีความเป็นไปได้ต่ำ ผลที่ตามมาอาจทำให้เกิดเหตุการณ์ที่คาดไม่ถึงได้ เช่น

- กลับสู่ภาวะการเมืองไร้เสถียรภาพ ในกรณีที่ปูดินต้องหมดอำนาจลง อย่างกะทันหันด้วยเหตุผลด้านสุขภาพ หรือเกิดคู่แข่งทางการเมืองที่เข้มแข็ง (จากนักธุรกิจหรือนักการเมืองชั้นนำของประเทศ) จะทำให้ประเทศต้องตกอยู่ในสภาวะการเมืองไร้เสถียรภาพไปอีกนับสิบปี

- ภาวะเศรษฐกิจหยุดชะงักหรือตกต่ำ ซึ่งเป็นผลมาจากราคาน้ำมันลดต่ำลง และนักลงทุนชาวต่างประเทศไม่เข้าไปลงทุน อาจเป็นมูลเหตุที่ก่อให้เกิดการกีดกันทางการเมืองได้

- วิกฤตการณ์ด้านความมั่นคงภายในประเทศ ซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้จากการลุกขึ้นต่อต้านรัฐบาลของกองกำลังแบ่งแยกดินแดนชาวเซเชน ปฏิบัติการของอิสลามในเอเชียกลางหรือการจลาจลของชาวรัสเซียในภาคตะวันออกไกลต่อต้านการเข้าไปมีอิทธิพลทางเศรษฐกิจของชาวจีน

- วิกฤตความสัมพันธ์กับสหรัฐอเมริกาหรือนาโตในกรณีการเพิ่มระบบป้องกันขีปนาวุธของสหรัฐฯ และการแทรกแซงทางการทหารในภูมิภาคต่างๆ ของโลกของสหรัฐฯ และนาโต

ดังนั้นที่ชัดเจนที่สุดสำหรับรัสเซียในทศวรรษหน้าคือความเป็นมหาอำนาจในภูมิภาค และยังคงเป็นมหาอำนาจทางนิวเคลียร์อยู่ ถึงแม้ว่าการดูแลรักษาอาวุธดังกล่าวอาจจะมีสหรัฐอเมริกามาร่วมดูแลด้วยความเป็นห่วงเรื่องอุบัติเหตุ ในขณะที่เดียวกันก็เป็นการตรวจสอบและควบคุมให้รัสเซียดำเนินตามเงื่อนไขของ

ข้อตกลงเรื่องการลดอาวุธยุทธศาสตร์¹⁴ ส่วนสหรัฐฯ เองก็ต้องทำทุกวิถีทางเพื่อ
ขัดขวางไม่ให้รัสเซียกลับสู่ความเป็น “มหาอำนาจของโลก” การเป็นสมาชิกถาวร
ในสภาความมั่นคงแห่งสหประชาชาติของรัสเซียก็ไม่ได้มีความสำคัญอะไร เพราะ
มติการใช้กำลังทางทหารของสหรัฐฯ ก็ได้รับการสนับสนุนจากพันธมิตรของตน
โดยไม่ได้สนใจและรับฟังเสียงของประชาคมโลกอยู่แล้ว

ในมุมมองทางศาสนาที่อ้างอิงคำบอกเล่าของบุคคลต่างๆ ที่อ้างว่ามอง
เห็นอนาคต เช่น แอดการ์ เคย์ซี (Edgar Cayce) ได้กล่าวไว้ว่า “เป็นหน้าที่ของ
ชาวสลาฟที่จะต้องเปลี่ยนแก่นแท้ของความสัมพันธ์ของมนุษย์ ปลดปล่อยพวก
เขาจากความเห็นแก่ตัว นำพาพวกเขาขึ้นมาจากหลุมพรางของกิเลสและความ
ลุ่มหลงในวัตถุ ฟันฟูพวกเขาขึ้นมาบนพื้นฐานใหม่ คือความรัก ความไว้วางใจและ
ปัญญา ความหวังของโลกจะมาจากรัสเซีย...ไม่ใช่มาจากคอมมิวนิสต์ แต่จะมา
จากรัสเซียเสรี มันจะไม่เกิดขึ้นในเร็ววันนี้ ต้องใช้เวลาอีกหลายปี ....พัฒนาการ
ทางศาสนาของรัสเซียจะนำความหวังมาสู่โลก”¹⁵

“...ในไม่ช้าจะไม่มีประธานาธิบดีอีกต่อไป รัสเซียและเบลารุสจะรวมกัน
เป็นรัฐบาลเดียว ....วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ ค.ศ. 1998 เป็นวิกฤตการณ์ทาง
เศรษฐกิจที่รุนแรงครั้งสุดท้ายของรัสเซีย....ถึงแม้จะอีกยาวไกลที่รัสเซียจะบรรลุ
ถึงความสมบูรณ์พูนสุข ที่ไม่มีประเทศไหนในโลกปัจจุบันนี้มีอยู่ แต่ในคริสต์
ศตวรรษที่ 21 ลูกหลานเราต้องไปถึงจุดนั้น รัสเซียไม่ควรหันไปมองประเทศอื่น
อนาคตของรัสเซียมีอัตลักษณ์ที่ไม่เหมือนใคร จากนั้นทุกประเทศก็จะพากัน
เดินตามรอยรัสเซีย...พัฒนาการของโลกที่ผ่านมามีเส้นทางการพัฒนาเพียงเส้น
ทางเดียว แต่ในความเป็นจริงแล้วมีอยู่นับพันเส้นทาง...หลักการง่ายๆ แต่ทำ
ได้ยาก คือ การเปลี่ยนหลักการคิดของคน จากนั้นก็จะนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลง
ของการใช้ชีวิต ซึ่งจัดว่าเป็นก้าวใหม่ของการพัฒนา ซึ่งในทางอ้อมเกี่ยวข้องกับ
นวัตกรรมด้านพันธุกรรมด้วย...”

¹⁴http://thainews.prd.go.th/view.php?m_newsid=2554020272&tb=N255402

¹⁵ Ольга Федосеева «Эдгар Кейси» <http://4ygeca.com/casey.html>

“...อนึ่งสิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อรัสเซียทำเป็นตัวอย่างให้กับโลกได้
เห็น...บนหลักการทำงานเพื่อคนใกล้ชิด สังคม ประเทศชาติ และมนุษยชาติ
จากนั้นก็จะเป็นไปสู่การรวมกันระหว่างตะวันตกกับตะวันออกอย่างสมบูรณ์แบบ
ภายใต้การนำของรัสเซีย ซึ่งจะเกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ประธานาธิบดีคนที่ 8 ของ
รัสเซียบริหารประเทศ (2037-2050) และอายุไขของระบบโลกใหม่จะสิ้นสุดลง ในปี
ค.ศ. 2625 หลังจากนั้นทุกประเทศทั่วโลกจะรวมกันเป็นหนึ่งเดียว จะไม่มีองค์กร
ที่ทำงานเป็นรัฐบาล...”¹⁶

รัสเซียในทศวรรษหน้าจะมีความเปลี่ยนแปลงไปในรูปใดสามารถประมวล
ภาพกว้างๆ ได้ดังนี้

ด้านเศรษฐกิจรัสเซียยังคงพัฒนาเศรษฐกิจต่อไปได้แต่จะไม่อยู่ในระดับผู้นำ
ทางเศรษฐกิจ รัฐบาลจะควบคุมเศรษฐกิจในลักษณะที่เรียกได้ว่า “ลัทธิทุนนิยม
โดยรัฐ” (State Capitalism) จะมีการสำรวจ ขุดเจาะและส่งออกน้ำมัน ก๊าซ
ธรรมชาติและโลหะต่างๆ มากขึ้น ยังมีปัญหาเรื่องความไม่โปร่งใส คอร์รัปชัน
อาชญากรรม และจะมีปัญหาเรื่องการซื้อขายและการส่งออกพลังงานกับประเทศ
เพื่อนบ้าน

ด้านการเมือง รัสเซียยังคงมีเสถียรภาพ กลุ่มอำนาจยังเป็นกลุ่มเดิม
โครงสร้างทางการเมืองตามแบบประชาธิปไตยตะวันตกยังไม่สมบูรณ์ และการเมือง
ยังไม่พัฒนาเท่าที่ควร ภาคการเมืองกับภาคธุรกิจจะใกล้ชิดกันมากยิ่งขึ้น

ด้านสังคม ปัญหาที่รุนแรงที่สุดคือการลดลงของประชากร ปัญหา
สุขภาพจะมีมากขึ้นจากนโยบายสังคมและสาธารณสุขที่ล้มเหลวจนส่งผลทำให้
คุณภาพของประชากรลดลง รัฐบาลรัสเซียยังต้องแก้ปัญหาความยากจนและ
ที่พัทอาศัยต่อไป ปัญหาที่เกิดจากแรงงานต่างประเทศจะมากขึ้น ในขณะที่เดียวกัน
ชาวรัสเซียก็ยังคงไปท่องเที่ยว ลงทุนและอาศัยอยู่ในต่างประเทศเพิ่มขึ้นด้วย

¹⁶ อ้างแล้ว, 2.

ด้านความมั่นคง รัสเซียยังคงมีปัญหาภายในประเทศกับมุสลิมหัวรุนแรงที่ต้องการแบ่งแยกดินแดน ส่วนปัญหภายนอกประเทศจะมาจากการรุกรานเขตอิทธิพลของรัสเซียโดยสหรัฐอเมริกาและนาโต ด้านศักยภาพทางการทหาร รัสเซียยังคงฝากความมั่นคงของประเทศไว้กับอาวุธยุทธศาสตร์แทนการพัฒนาแสนยานุภาพของกองทัพโดยรวม ด้วยมั่นใจว่าตนเองผลิตอาวุธขายเป็นอันดับต้นๆของโลกอยู่แล้ว¹⁷ การซื้ออาวุธเข้าประจำการจึงไม่ใช่เรื่องเร่งด่วน

ด้านการต่างประเทศ รัสเซียยังคงจัดให้สหรัฐอเมริกาเป็นตัวแปรหลักในนโยบายต่างประเทศของตน จะมีปัญหาเรื่องผลประโยชน์ต่างๆ กับประเทศเครือรัฐเอกราชและสหรัฐอเมริกา แต่จะมีความสัมพันธ์ที่ดีกับสมาชิกกลุ่ม “บริคส์”

---

¹⁷<http://www.thaipost.net/news/160310/19387>